

Jeremiáš, Bohuslav

skladatel, pedagog, sbormistr, ředitel české matiční hudební školy v Českých Budějovicích,

*1. května 1859 Restoky, okr. Chrudim,

† 18. ledna 1918 České Budějovice, Otakarova 879, pohřben 20. 1. 1918 na zdejší hřbitově U sv. Otýlie.

Rodiče, oba ze starých východočeských kantorských rodů. Otec: Josef Alois Jeremiáš (*19. 2. 1808 Žumberk okr. Chrudim, † 30. 10. 1883 Chrást u Chrudimi), správce školy, varhaník a regenschori v kostele sv. Václava v obci Restoky na Chrudimsku. Matka: Barbora roz. Sedláková z Restok u Chrudimi.

Otec Jaroslava a Otokara Jeremiášových. Pražskou varhanickou školu F. Z. Skuherského absolvoval v letech 1882 -1885 a na krátký čas se usadil v Chocni. Jako ředitel tamního kůru se oženil s učitelkou, místní chrámovou zpěvačkou Vilemínou roz. Bakešovou (1865-1953). Ta jej pak provázela celým životem dál na jih až do Písku a Budějovic, kde také vyučovala základy zpěvu a hru na klavír. Nejdřív však Bohuslav Jeremiáš přijal místo ředitele kůru v Písku, kde pobyl v letech 1887-1906. Vyučoval tu zpěv i na gymnasiu, reálce a vyšší lesnické škole. V Písku přišly na svět jejich čtyři děti: Bohuslav Jan (*12. 10. 1887, † 20. 11. 1887), Jaroslav Jan (*14. 8. 1889), Otokar Alois (*17. 10. 1892) a Božena Ludmila (*27. 1. 1895, † 8. 2. 1895).

V srpnu r. 1906 se Bohuslav Jeremiáš stal ředitelem české matiční hudební školy v Českých Budějovicích. Zasloužil se o výstavbu její nové budovy a jak pamětníci mnohokrát zaznamenali - zvelebil ústav tak, že vychovával ty nejzdatnější učitele hudby i varhaníky a byl zván jihočeskou konservatoří. V královském městě rovněž vyučoval do roku 1914 zpěv na zdejších středních školách a proslavil se též jako sbormistr a dirigent orchestru zpěváckého spolku Hlahol. Oblíbeny a vyhledávány byly jeho učebnice zpěvu. V letech 1909 - 1918 spolu se syny Jaroslavem a Otokarem psal, redigoval a vydával Hudební věstník pěveckého spolku Hlahol a České hudební školy v Českých Budějovicích. Budějovické dny jeho života se naplnily ve věku 58 let v čase epidemické chřipky. Jako příčina úmrtí je v matričním zápisu uveden zánět plic.

Přehled hudebního díla Bohuslava Jeremiáše (písně, mužské a smíšené sbory, klavírní skladby, chrámová hudba) s bibliografií jeho pedagogických prací a článků sestavil prof. dr. Štědroň (1956). Výběrový soupis pak připojil k biografickému heslu skladatele pro první svazek Československého hudebního slovníku. Památky na Jeremiášovo působení v krajském městě uchovává Hudební archiv Jihočeského muzea v Českých Budějovicích.

Prameny a literatura

- SOA T, SM [on line] Fara České Budějovice, 109, Z 1913-1918, s. 491, sn. 493 Digitální archiv SOA v Třeboni.
- Československý hudební slovník osob a institucí, sv. 1, A-L. Eds. Gracián Černušák, Bohumír Štědroň, Zdenko Nováček. Státní hudební vydavatelství Praha, 1963, s.589-590.
- Schättinger, Bohuslav: Hudební škola v Českých Budějovicích. Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, roč. 15, 1978, č. 1, s. 38 a 40.
- Soukupová, Eva: Vývoj hudební kultury Plzně, Chrudimi, Českých Budějovic, Varnsdorfu, Olomouce a Jihlavy. Ústav teorie a dějin umění ČSAV. Praha 1981.
- Samšuk, Zbyněk: 90. let písecké hudební školy. Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, roč. 28, 1991, č. 2, s. 154-157.
- Kovář, Daniel - Koblasa, Pavel: Ulicemi města Českých Budějovic. Názvy českobudějovických veřejných prostranství v minulosti a dnes. [Jeremiášova ul., Pražské předm.] s. 171. Vydal HVS v Českých Budějovicích, Jelmo 1998.
- Encyklopedie Českých Budějovic. [Jeremiášové, s. 168-169, připravil Doc. PhDr. Milan Křížek]. České Budějovice 1998.
- Kovář, Daniel: Příběhy budějovických pomníků. [Pamětní deska Bohuslava Jeremiáše, od r. 1936] s. 453-456. Vydal Historicko-vlastivědný spolek v Českých Budějovicích, České Budějovice 2000.
- Kovář, Daniel: Budějovické hřbitovy. Malý kulturně-historický průvodce. [Hrobka rodiny Jeremiášovy: Bohuslav, Jaroslav, Vilma] s. 52-53. Vydal Historicko-vlastivědný spolek v Českých Budějovicích, České Budějovice 2001.
- Grünová, Monika: Příspěvek k dějinám hudební školy v Českých Budějovicích. Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech. Roč. 40, 2003, č. 2, s. 135-157. Přílohy: Výběr ze Statistických přehledů žactva v letech 1903-1920, fotografie nové školní budovy, Školní řád pro žáky české školy hudební v Č. Budějovicích s informacemi pro jejich rodiče.

Jeremiáš, Otokar Alois

hudební skladatel a dirigent, národní umělec,

*17. října 1892 Písek, Budějovické předměstí č. 87,

† 5. března 1962 Praha. Pochován 12. 3. 1962 ve svém rodném městě Písku na lesním hřbitově.

Rodiče, otec: Bohuslav Jeremiáš, ředitel kůru v Písku, syn Josefa Jeremiáše učitele v Řestokách okr. Chrudim a jeho ženy Barbory roz. Sedlákové tamtéž. Matka: Vilemína dc. Jana Bakeše, řídícího učitele v Hrochově Týnci a Vilemíny roz. Prášingerové ze Šumburku u Tanvaldu. Kmotři při křtu Dr. Ed. Velenovský, učitel v Písku (zastupoval pražského hudebního skladatele Jana Maláta) a Vilemína Bakešová, babička dítěte.

Mladší syn Bohuslava Jeremiáše a Vilemíny roz. Bakešové. Rušné domácí muzikální prostředí v Písku i Budějovicích nezůstalo bez vlivu, a tak z kvarty budějovické realky byl r. 1907 Otokar přijat na konservatoř v Praze ke studiu hry na varhany, hudební teorie a skladby. Pro nedovolené koncertování s klavírním triem v Písku byl však r. 1909 z ústavu vyloučen. Už tehdy se podepisoval jako Otokar a pokračoval soukromě u J. Buriana (violoncello). Studium skladby úspěšně dokončil u prof. Vítězslava Nováka v červnu 1910. Tři roky si pak vydělával jako violoncellista České filharmonie, zejména v letních koncertních sezónách 1910-1913 v lázních Luhačovice.

Roku 1913 přijal místo na budějovické hudební škole, kde učil hru na klavír, violoncello a hudební teorii. Po odchodu svého otce na věčnost (1918) se stal jejím ředitelem. Do místního hudebního života a jeho směřování významně zasáhl vedením zdejšího Hlaholu a založil i nové pěvecké sdružení s názvem Foerster, jehož sbormistrem byl do r. 1928.

V Jihočeském divadle také řídil některá operní představení např. Hubičku, Libuši, Carmen aj. Do toho času spadá i jeho první sňatek (1922, s lékařkou Vlastou Adámkovou). Okouzleným novoromantikem ale dlouho nezůstal. České Budějovice opustil a 1. 1. 1929 přijal místo šéfdirigenta symfonického orchestru pražského rozhlasu. Ovzduší Prahy mu svědčilo. Sám vzpomínal, že jako skladatel a dirigent se tu rád a volně rozvíjel v samém centru hudebního dění. Z hluboké úcty k domácí tradici vyrostl i jeho melodram Romance o Karlu IV. na slova Jana Nerudy. Složil i scénickou hudbu k Vrchlického romanci Noc na Karlštejně. Tvořil z toho, co každodenní život dával i bral. Ztráta samostatnosti ČSR v roce 1939 našla bezprostředně také svůj umělecký obraz v kantátě Píseň o rodné zemi.

Druhou manželkou Otokara Jeremiáše (1935) byla Moravanka z Bučovic, operní pěvkyně - sopranistka jménem Marie, rozená Budíková (*3. 4. 1904, +15. 7. 1984 Praha). Přes dvacet let působila jako sólistka opery Národního divadla v Praze (1933-1956). Pamětníci ji nejraději vídali v roli Mařenky v Prodané nevěstě (1936). Dosáhla i státních vyznamenání za zásluhy o rozvoj umění (1953, 1958).

Po 2. světové válce Otokar krátce postál v čele opery Národního divadla (1945-1947 a 1948-1949), kdy byl také zvolen prvním předsedou nově vzniklého Svazu československých skladatelů. Po provedení Fibichova Blaníku v říjnu 1949 jej postihla mrtvice s následným ochrnutím poloviny těla. Jako rekonvalescent pak s naší Zlatou kapličkou ještě spolupracoval na dramaturgii několika operních představení a při tvorbě repertoáru ND konce padesátých let 20. století. V hlavním městě se ženou bydleli na Jiráskově nábřeží, ale z Otokarových vzpomínek na studentské časy a výlety je zřejmé, jak dobře znal i vzdálenější Prokopské údolí. A právě souběžně s ním dnes ubíhá jedna z nejrušnějších pražských výpadovek, která nese jeho příjmení - Jeremiášova ulice.

Otokarovo monumentální dílo tvoří skladby klavírní, komorní, orchestrální, dvojzpěvy, kompozice pro dětské, mužské i ženské sbory, scénická a filmová hudba, opery, melodramy, znělky i fanfáry. Přehled jeho tvorby zaznamenal v Čs. hudebním slovníku prof. dr. Bohumír Štědroň. Skladatelova bronzová busta na podstavci z červeného mramoru (dílo Karla Lidického z r. 1953) zdobí spojovací chodbu prvního balkonu v pražském Národním divadle.

Prameny a literatura

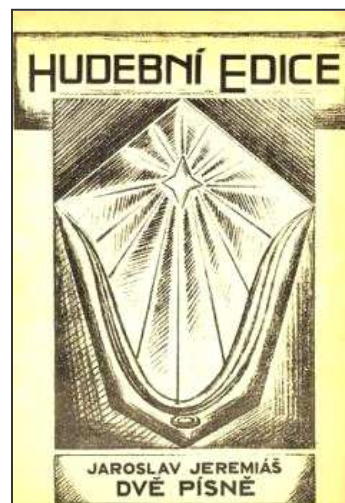
- SOA T, SM [on line] Fara Písek, 24, N 1889-1894, s. 170, sn. 174. Digitální archiv SOA v Třeboni.
- Plavec, Josef: Otokar Jeremiáš. In: České umění dramatické. Zpěvohra. S. 346-349. Šolc & Šimáček, Praha 1941.
- Plavec, Josef: Otokar Jeremiáš. Praha 1943. (Později týž: Národní umělec Otokar Jeremiáš. Praha 1964).
- Československý hudební slovník osob a institucí, sv. 1, A-L. Eds. Gracián Černušák, Bohumír Štědroň, Zdenko Nováček.
- Státní hudební vydavatelství Praha, 1963, s. 591-594. Tamtéž je biogram Otokarovy 2. manželky M. Budíkové, s. 144.
- Horyna, Martin: Otokar Jeremiáš, personální bibliografie. České Budějovice 1988.
- Tyllner, Lubomír: Významné osobnosti jihočeské kulturní historie - Otokar Jeremiáš. Jihočeská Pravda, 12. 8. 1988, s. 7.
- Samšuk, Zbyněk: K výročí Otokara Jeremiáše.
- Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. Roč. 29, 1992, č. 3, s. 196.
- as [Alena Schelová]: Socha Otokara Jeremiáše darována městu jeho mládí. Českobudějovické listy, 31. 1. 1997, s. 15.
- Trnka, Miloslav: Po kom se jmenuje? Jeremiášova ulice. STOP, měsíčník Prahy XIII, září 2009, s. 34.

Jeremiáš, Jaroslav Jan

*14. srpna 1889 Písek, Budějovické předměstí č. 75,
† 16. ledna 1919 České Budějovice, Otakarova 879, pohřben 18. 1. 1919 na zdejší hřbitově U sv. Otýlie,
hudební skladatel, koncertní umělec, sbormistr českobudějovického Hlaholu,
Rodiče, otec: Bohuslav Jeremiáš, ředitel kůru v městě Písku, syn Josefa Jeremiáše učitele v Řestokách okr. Chrudim
a jeho ženy Barbory roz. Sedlákové tamtéž. Matka: Vilemína dc. Jana Bakeše, řídícího učitele v Hrochově Týnci
a Vilemíny roz. Prášingerové ze Šumberku u Tanvaldu. Kmotři Jan Malát, hudební skladatel v Praze
a Vilemína Bakešová, roz. Prášingerová, babička dítěte.

Starší ze dvou synů ředitele budějovické hudební školy Bohuslava Jeremiáše, ve hře na klavír mimořádně talentovaný žák své maminky Vilmy. V letech 1906-1910 absolvoval pražskou konservatoř (varhany, skladba, klavír). R. 1910-1911 vyučoval na otcově „jihočeské konservatoři“ v Budějovicích a další rok pobyl na ostré zkušené jako kapelník Zemské opery v Lublani. Všestranně hudebně nadaný Jaroslav byl znám jako autor klavírních skladeb i orchestrálek, písní, sborů, scénické hudby, oper a oratorií. Po návratu a krátkém pobytu v budějovické rodině o vánočních svátcích 1912 realizoval některé své plány ještě v Praze coby koncertní umělec a skladatel a podíval se také po Evropě (Německo, Belgie, Francie, Itálie). Na válečná léta 1914-1915 se uchýlil zpátky do jihočeské metropole a byl sbormistrem zdejšího pěveckého spolku Hlahol.

Kromě budějovického Hudebního věstníku Hlaholu publikoval svá odborná i populární hudební zamyšlení také v Jihočeských listech, pražských Hudebních rozhledech a na stránkách České revue. Návštěvu Jugoslávie 1918 jeho chatrné zdraví už neuneslo. Zemřel svobodný, doma, ve věku 29 let na ochrnutí srdce.

Prameny a literatura

- SOA T, SM [on line] Fara Písek, kniha 23, N 1884-1889, s. 377, sn. 381.
Fara České Budějovice, sv. Mikuláš, kniha 110, Z 1918-1923, s. 110, sn. 110. Digitální archiv SOA v Třeboni.
- Jeremiáš, Jaroslav: Dvě písně [na slova Otokara Březiny, s orchestrem, 1913-14] sešitek 15 s., Hudební edice Praha 1929.
- Maria, Jaroslav: Památník Jaroslava Jeremiáše. Praha 1919.
- Bělohávek, Bedřich: Jaroslav Jeremiáš. Nakladatelství L. Mazáč, Praha 1935.
- Československý hudební slovník osob a institucí, sv. 1, A-L.
Eds. Gracián Černušák, Bohumír Štědroň, Zdenko Nováček. Státní hudební vydavatelství Praha, 1963, s. 590-591.
- vyh (Ladislav Vyhnánek): Z pradědečkových novin. Poněkud opožděná premiéra. Českobudějovické listy, 18. 1. 1995.